

Rijk behandeld worden. Dit was de zin van het *Reichs-Gutachten* van 6 Aug. 1791.

En hoe moeilijk ook, na de eenmaal genomen rechaanmatigende besluiten der Nationale Vergadering, de onderhandelingen geweest zouden zijn, en hoe gering bij de onvoorwaardelijke handhaving van die besluiten de hoop op herstel van recht was, en bij de verwarring in de Fransche geldmiddelen het uitzicht op schadeloosstelling, zoo is het toch zeker, dat deze zaak nooit tot eenen oorlog tegen Frankrijk geleid zoude hebben.

Voorts konden de door den Rijksdag genomen maatregelen geen verwijt opleveren tegen Oostenrijk. Gelijk zelfs in een rapport, 1 Febr. 1792 door Prof. Koch uit Straatsburg aan de Wetgevende Vergadering uitgebracht, gezegd werd, dat de Keizer als Hoofd des Rijks aan het *Gutachten* van den Rijksdag de bestemming niet had mogen weigeren. Ja, wat meer zegt, het Fransche Ministerie zelf had 4 Jan. 1792 vrijwillig den Keizer doen verzekeren, dat de aangelegenheid der Duitsche Vorsten als eene afzonderlijke zaak kon worden behandeld, buiten allen samenhang met de betrekkingen tusschen het Hof van Frankrijk en dat van *Oostenrijk*.

„Wenn nun” — zoo besluit von Gentz op bl. 110 — „bei einer solchen Lage der Sache auch ein solches Argument, noch unter den Bewegungsgründen zu einer Krieges-Erklärung prangt, was kann man sich von der Gerechtigkeit, was von der Nothwendigkeit derselben wohl für Begriffe machen!”

58) Zie Thorbecke, t. a. p., bl. 15/16.

59) Zie Thorbecke, t. a. p., bl. 16.

60) Thorbecke, t. a. p., bl. 18.

61) Zie Thorbecke, t. a. p., bl. 54. Bij Pierantoni, t. a. p., bl. 28, leest men: „Der Papst protestirte gegen die Einverleibung Avignons, aber die europäischen Regierungen waren seit lange an die päpstlichen Klagen gewöhnt; es fehlte eben der elektrische Draht, der in kurzem Stundenlaufe von einem Ende der civilisirten Welt zum anderen Nachrichten übermittelt; so glaubte man nicht, weil man die Thatfachen nicht kannte.”

62) Thorbecke schrijft t. a. p., bl. 89/90: „De beginselen, op wier gezag de vorige wetgevende Vergadering reeds Avignon met het Fransche gebied had vereenigd, erlangden nu eene veel ruimere, grenzenlooze toepassing. In de zitting van 21 November 1792 verschenen vier afgevaardigden van Savoyje, om de zamenvoeging van hun vaderland met de Fransche Republiek te verzoeken. Hun werd, door den voorzitter Grégoire, dat beruchte antwoord gegeven, hetwelk de Conventie besloot, als het *Manifest van alle volken tegen alle Koningen*, te doen drukken en in de onderscheiden talen gemeen te maken. Zes dagen later, op het verslag van denzelfden Grégoire, werd de inlijving van Savoyje met Frankrijk door de Conventie beslist.”

63) Thorbecke, t. a. p., bl. 90/91.

64) Van den zesden titel luidt de aanhef: „La nation française renonce à entreprendre aucune guerre dans la vue de faire des conquêtes et n' emploiera jamais ses forces contre la liberté d'aucun peuple.”

65) T. a. p., bl. 34/35.